

ПРАЦЯ

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ЧАСОПІСЬ У БРАЗИЛІЇ

Виходить кожного четверга о 8-ї год. рано.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА. — РЕДАГУЄ: ПРОФ. П. КАРМАНСЬКИЙ.

Український хор.

Великий орган, котрого труби замість бути зробленими з дерева чи з металю, є з мяса і з костій, маючи за тастри глотку, за міх легкі, за ноти всі почування душі — ось чим є Український хор.

Людський інструмент, настроєний Богом, складається з гуртка тісно звязаного тим самим ідеалом, котрий зможе видати голоси, дождає згуку діапазону корифея, так, як слухається голосу Батьківщини, щоб дати себе провадити в піснях, які виливає.

Так мельодії, переходячи крізь серце цих співаків, перепоються в ньому тugoю, котра їх переповнює, сумом, котрий їх огірчує, усім довгим терпіннем, яке від віков гніте сю Україну з такими квітучими оксамітними полями, як їх описує Міцкевич (?), і героями в роді Мазепи, необачного гетьмана, якому геній Байрона збудував вічний памятник.

Слухаючи цого хору, не мається враження хору, а одного-єдиного голосу, будь збемольованого ніжністю, будь піднесеного до героїчних співів, і співи пливуть, ніжні, або могутні, розвиваються, творять щоб добре висловитись, оточене і передаються авдіторії з

наслоду, не користується ніяким інструментом, бо він розвивається, сам собою творячи це, що творили два флєти, котрих назви передав нам Варрон: „інцентивний“, який творив спів, і „сукцентивний“, який доповнював його акомпанементом.

Хор вибухає повним унізоном і з нього вилітають голоси, носителі поетичного відчування, як бжоли, що з квітого нектару, зносять виссаний мед, і акомпанементи, гомін під сординкою при зачинених устах — є роєм для прикрашення авреольом трудящих товаришок.

І ся сординка стоїть за оркестру добре настроєних струнних інструментів, даючи повну ілюзію присутності, хоч і невидимої усіх барв, при чому не бракує навіть гарфи, що від часу до часу виявляє себе своєю звучністю, торкане в струнах своєго гармонійного мережева, а в устах деяких співачок.

Такі концерти є справжніми ономатопеями, чудами наслідування.

Це не тільки ілюзія оркестри, яку вони викликають в нашім дусі, але ілюзія всіх звуків природи; шум вітру, лагідний шептіт, і шевеління дерев, ледви чутний гамір пливучих від, спів пташок, рев звірів аж до... голосів людського

“ПРАЦЯ”

Український просвітно-економічний тижневник у Бразилії.

ПЕРЕДПЛАТА У БРАЗИЛІЇ:

Річно 10\$000, піврічно 5\$000
Для Північної Америки 2·500 дол.
Для Канади 2·500 дол.
Для Аргентини 6 пезів.
Приймається оголошення по ціні 200 рс. від одного рядка 8 цм. довгий одноразово або його місце.

Ми Українці до скону
В нас є сила Козаків!

Jornal semanal para os Ukrainos no Brazil.

Publica-se em Prudentopolis
às Quintas Feiras.

PRACIA

Prudentopolis — Parana

Не розлучать нас ні море,
Ні межі чужих країв. Гімн ам. Україн.

тіні. Співай, поневолена Україно! Співай ніжний цвіркун! Прииде колись весна, котрої ти дожидаєш!
Коельо Нетто.

(Jornal do Brasil, Pio, (23.IX. 1923.).

Примітка: Коельо Нетто (Coelho Netto) один з найвизначніших письменників сучасної Бразилії, автор чисельних прозових творів, популярний журналіст. Серед багатьох його книжок, дійсно бразилійських, вибиваються на передовій місці «Sertão e Banzo» і «Rey Negro». — П. К.

ЧИ ВИ ВЖЕ МАСТЕ В СВОЇЙ ХАТИ СВЯТЕ ПИСЬМО НОВОГО ЗАВІТА? Ввали заборони, щезли леди зимові, маємо ту книгу книг вже на рідній мові. Чому ж не читаєте? Замовляйте у редакції „Праці“. Один примірник в добрий і сильній отправі коштує 10\$000 без пересилки поштової.

Ким є митрополит Шептицький?

Польські брукові базети, а за ними очевидно і блазенський «Люд», впливши на протязі трьох років його перебування поза межами польської Содоми цілі ріки бруду своєї забагненої душі, взялися останнimi часами до нової мето

ного голосу, будь засмічованого ніжністю, будь піднесеного до ге-роїчних співів, і співи пливуть, ніжні, або могутні, розвиваються, творять щоб добре висловитись, оточене і передаються автіторії з переникаючию силою симпатії, котра каже відчути враз з творцями, все те, що вони передають, хоча й не розуміється мови.

Що значить мова?

Тільки Зігфрід розумів звучну мову пташок, відгадував їхні трелі, їх скоре тъхканнє, їхні фуги, однаке нема такого, що слухаючи, щоб говорити тільки про наших пташок, лісового сабї, не відчував би і не розумівши його романци без слів.

Український хор, простійший ніж хор у старовині, управляється за-ледви жестами. Грецький хор ритмувався сопілкою, або ніжнішою; чи з очима зчиненими до мрі-лірою; хор, який тепер дає нам яння після власної волі, уявляючи

яку вони викликають в нашім дусі, але ілюзія всіх звуків природи; шум вітру, лагідний шепті, і шевелінне дерев, ледви чутний гамір пливучих від, спів пташок, рев звірів аж до... голосів людського смутку і до гомонів громади, або святочних вигуків юрби.

І не знаю, як я чув їх краще — чи з відчиненими очима, дивлячися на ряди співаків з їх візатинськими одягами, повними прикрас: жінки багато пристроєні з намистами, нараменниками, бранзолетами, з прикрасами голов у розкішних формах, з черевиками, які підносять їх до амазонок, що гоняться верхом, як валькірії, замороженим степом; чоловіки в розкішних мантіях або плащах, облямованих золотими мережевами, шовковими помпонами і в шапках з астраканом.

Співай, щоб дали тобі свободу, як бідаки співають, молячи милос-

ся і замість співати празничні гимни, ти заплакала під бременем більшого поневолення.

Польща, твоя сестра неволі, знову простерла на вітри свій прапор при звуку гимну, який співав Косцюшко, і тобі ще більше впиваєшся в тіло кайдани на руках і на ногах і ще більше мучать тебе тортурами, вже не аристократи, але члени дикої горди, яка крівавить і доводить до мізерії Славянщину.

Співай! Розливай, Україно!, по світі голosi твоїх синів і може, обеднавши їх у хорі до співу так, як вони обеднали серця в любові до Батьківщини, як той Орфей у Тракії, покорюючи диких звірів і розм'ягчуєши скелі, досягнеш в душах, які зворушуєш, це, чого досі не досягнули сльози твоїх жінок і кров твоїх героїв.

Співай, щоб дали тобі свободу, як бідаки співають, молячи милос-

ся і що Польща має право, судити та засудити хочаб «злочини» Митрополита (збирання жертв для післявоєнних сиріт і пропагування ідеї навернення православної України до унії) були доконані в часі, коли Сх. Галичина до «польської корони» не належала і коли Митрополит не мав щастя бути горожанином цієї славетної держави.

І так орган лазаристів з Куртиби аж пальці облизує, вичатавши в «Газеті варшавській» такі високо авторитетні

Скіталець.

БУРЯ

СУЧАСНА ГАЛИЦЬКА ДРАМА
на п'ять дій у шістьох відслонах.

(Продовження).

БЕЗКОРОВАЙНИЙ. А!... це я знаю. Знаю... Що-ж подіяти? Важкі приходять дні. Неодно прийдеться пережити.

МАРІЯ РОЗЛУЦЬКА. І ви погоджуєтесь на це?
— Батько!...

БЕЗКОРОВАЙНИЙ. Імось! Що я маю тут до говорення? Тепер приказув ціsar і нарід. Нам приходиться тільки слухати і робити. А врешті не ми перші, не ми послідні. Ось з нашого села вже п'ятьнадцять парубків до походу готових.

МАРІЯ РОЗЛУЦЬКА (ломить руки). Боже! що це діється? Чим воно скінчиться?

ГАЛЯ. Мамо, чого ви не хочете зрозуміти? Неминуча потреба — нема ради...

МАРІЯ РОЗЛУЦЬКА. Ех, що ти розуміш! (До Безкоровайного). Як ви думаете? Не вдалося пана Остапа відвести від його наміру? Атже він має екзаменти перед собою, та й вінчання ось-ось мало бути...

БЕЗКОРОВАЙНИЙ. Я це все розумію. Я розумію і вас, імось, і вас, панно Галю. А проте... (Зітхає глибоко). Гадаєте і в мене не крається серце від того? Гадаєте душа моя не плаче, не стогне оттут у грудях, коли подумаю, що приходиться єдину дитину на це небезпечне діло виряжати? Так що-ж! Конечність, примус. Я хоч прости хлібороб, та я не хочу бути гіршим других. Я теж Українець і Україну люблю — хоча прости, хлоп-

ським серцем. Нехай іде, бо я вже за старий до цого.

(ГАЛЯ починає нишком плакати).

БЕЗКОРОВАЙНИЙ (звертається до неї). Цільте, панунцю! Дасть Бог, все щасливо минеться. Видно, Бог цого хоче, щоб ви не зараз вінчались.

МАРІЯ РОЗЛУЦЬКА. А я таки своє кажу: ви повинні вяснити своєму синові, що він не може робити цого. На те ви його батько!

БЕЗКОРОВАЙНИЙ (розділяє руки). Не можу і воно не багато поможе. (Встає). Та мені пора до дому. Прощавайте, імосьць; прощавайте, панно Галю! (Прощається, цілує обидві в руки і виходить проводжений до дверей Марією Розлукцькою).

СЦЕНА 6.

Галя і Марія Розлукцька.

(ГАЛЯ стоїть сперта на ручку крісла з виразом болю).

МАРІЯ РОЗЛУЦЬКА (вертається від дверей). Ось тобі і на! І що тепер буде? (Сплеснувши долонями). Всі надії розвіялись, все пропало ненадійно! І що ми відємо? — Галю! що ми безпомічні відємо?

ГАЛЯ (стоїть мов скамяніла).

МАРІЯ РОЗЛУЦЬКА. Ти спробувалаб, поговорилаб з ним від серця, промовилаб до його серця, до совісти. Чому ти нічого не робиш? Галю! моя дитино!

ГАЛЯ (підходить до матери). Мамо! — я не можу... мені не личить... мені не вільно! Ви чули, що Остап казав, що говорив його батько? І після цого... (З притиском). Мамо! і я Українка і я дитина нашої бездольної нененьки. (Опускає голову вдолину, закриває долонями очі і плаче).

МАРІЯ РОЗЛУЦЬКА (стоїть безрадна, рознявши руки, а відтак підіймає їх вгору). Боже мій! Боже! (Починає і собі плакати).

(Мовчазна сцена якої половину хвилі. Далі чути стукання до дверей. Ніхто не відзвивається. Стукання поновлюється, а по хвилі входить Остап).

СЦЕНА 7.

Ті самі і Остап.

ОСТАП (одітний у стрій Січового Стрільця, з мазепинкою на голові, яку по хвилі здіймає. Дивиться на плачучих, спускає голову, хвилину мовчить, а врешті): Галю!... Пані добродійко!... Я прийшов попрощатися.

ОБИДВІ (почувши голос, відіймають руки від очей і рівночасно): Ох!

(Знову мовчазна сцена).

ОСТАП. Я і не думав, що так скоро прийдеться нам розлучатись, та мій товариш привіз наказ, щоб з моїми хлопцями негайно до Тернополя рушати.

МАРІЯ РОЗЛУЦЬКА (підходить до Остапа, бере його за руку). І ви таки підете? Нема воротя вашій постанові?

ОСТАП (мовчить хвилину і хлую): Сам Бог не змінить. Україна кличе! Як ми молоді не послухаємо, то хто вчуб заклик? (Звертається до Галі). Галю, мое життя! моя надія! Не бери мені за зло, зрозумій мене, виправдай! Велика хвиля великих жертв вимагає.

(З ценою чути хоровий спів);

Гей у лузі червона калина похилилася;
Чогось наша славна Україна захурилася,
А ми тую червону калину підіймемо,
А ми нашу славну Україну гей звеселимо!

(Всі троє стоять мов вкопан.).
ОСТАП (по хвилі). Мені пора в дорогу. Це мої

ревеляції посла Заморського: «Митрополит Шептицький походить з старої польської родини, є внуком після матери Олександра Фетра. Кarmazin польський австрійський граф (чому не польський?), римо-католицького обряду» і т. д. «Видигнули його при допомозі Відня вельможні і угитувані його свояки Поляки.... думали, що це Поляк стає релігійним головою Русинів» (Ага! — Ред.) А далі: «За проводом митрополита щораз більша кількість Українців зачала призначатися до гайдамаків». І знову йде така квітка правдомовності: Коли митрополит вперше промовив у львівському соймі по українськи і Поляки зятрівожені почали в колюарах сойму розмови на сю тему, батько Митрополита підійшов до них і сказав: «Знаю про це ви, панове говорите. Можете говорити далі, бо я від сьогоднішнього дня не маю вже сина». І знову йде брехня, котру ми вже доказали безсоромним падрам з «Люду» кількома наворотами про нібито лист Митрополита до царя, яким він мав витати його з заняттям Львова, і про ніби то перехід «лічних» греко-католицьких священиків на православ'є під впливом цього листа, а врешті закінчене, в якомукажеться делікатно: Львів справедливо не хоче впустити до своїх стін «чоловіка, що сплив польською кровлю» (не добре сказано? — Ред!), роїчи його відповідальністю за вигодованне ненаністи, гайдамаччини, диких інстинктів серед руського духовенства, за братобійства, війну (отже не Пілсудські, а Митрополит почав війну, щоб завоювати Варшаву! — Ред.), за жертви золочівської різни (ну й посяться з цею «жеззою» як ялд з пархами.... Ред.), за тисячі виморожених і виголоджених по концентраційних таборах, за бестіяльські жорстокості. — І висновок: «Отже уряд робить добре, що не хоче впустити цього чоловіка до краю.»

Тільки за збожеволілим вінхиоляком Заморським «уцтві» сівачі Божого слона па три лазаристи. Усю гідь польської душі, усі злочини польських звірів, все пекло, в якому вже п'ять літ мучитися український народ, безсоромно повернули другим кінцем звалюючи їх на Митрополита, існує лише

на пляму, болото на болото, гній на гній — бо їх брудна душа жадна того.

Та все таки не можна промовчати деяких брехонь, котрі можуть неосвідомленого читача звести з дороги розуміння правди. Неправдою є, що Митрополит походить з польської родини, натомісъ є правдою, що його родина стара, пра стара і є чисто українською, на що вказує сама його родова назва і факт, що він має перед собою двох предків українськими митрополитами і тепер його невірний брат Клементій займає високе становище в церковній українській епархії, будучи монахом українського чину Студитів. Є натомісъ правдою, що польська брудна кров вливалася в це пра старе українське дерево тільки останніми часами, так, як ся отруйна кров вливается підступом в багато жил, в яких пливе шляхотна кров українська споконвіку. І не Митрополит зрадник польського народу, а зрадником українського народу є його брат, що помагає на свій рідний народ муштрувати польських різунів і замикає в тюрму свого хорого брата. Таким самим злодійським способом зачислили Поляки до своеї національної метрики сотні благородних шляхотських українських родів, бо знають свою нікчемність родову, знають, що з їх власної крові можуть зродитися тільки карли, яких кличем: «Їдз, пій і попущай паса» та «гуляй дуса без контуса». І коли схотові бі від Поляків виекзекувати всі крадіжки в чужій крові, то приходилося починати найбільшим польським «крульом» Собіським, Косцюшком, Міцкевичем, перейти до Потоцьких, Сапігів, Тишкевичів і соток історичних українських родів, а кінччили Падеревським (Жидом) і Пілсудським (Лігвіном). Полякам залишилися хиба герої Зіми, Рафаловські, Мацохи і Желіговські.

І неправдою є, що батько Митрополита вирікся свого сина Андрея, натомісъ є правило, що дуже його любив, шанував, часто гостив у своєму маєтку в Приліпчах, сам будучи за старим, щоб зважитися на крок повернення до свого народу який його видав і якого дочки його нескажених предків викормили своїм молоком.

І неправдою є, що чисельні україн-

не жили. І сійте ненависть, а плоди сійби колись зберете. Бо не все браздійський Українець буде терпеливим і буде прощати в імя вашої забрудженої чернечої ряси.

Податок на „Фонд негайної допомоги“

Оподаткували себе далі:

228. п. Антін Менсія з Трес Баррас на 2\$ місячно,

229. п. Іван Задерецький з Трес Баррас на 1\$ місячно,

230. п. Стефан Парамушак з Трес Барас на 2\$ міс.

231. п. Ілля Ярема з Трес Баррас на 2\$ місячно,

232. п. Іван Корчак з Трес Баррас на 2\$ міс.

233. п. Василь Ковальчук з Трес Баррас на 1\$ міс.

234. п. Теодор Сеньків з Трес Баррас на 1\$ міс.

235. п. Василь Калатай з Трес Баррас на 2\$ міс.

236. п. Стефан Мартинович з Трес Ба
рас на 1\$ міс.

237. п. Михайло Колодій з Трес Баррас на 2\$ міс.

238. п-на Катерина Соломон з Інсп. Карвальо на 200 рс. міс. (зложила 2\$400 (1 рік) і кличе на таку ж суму: п.п. Анну Патеригу з Бара Гранде, Емілію Лапчак з Прудент., Евдокію Миськів з С. Андраде і Мадію Трач з Есперанса.

239. п. Микола Літинський з Оутубро на 500 рс. міс. (зложив 6\$ 1 рік) і кличе на таку ж суму: п.п. Івана Даюбатого з Оутубро, Павла Ратушного і Василя Городинського з Вісенте Машадо.

240. п. Текля Михальчишин з Мірінь на 200 рс. міс. (зложила 2\$400 за 1 рік) і кличе на таку ж суму: п.п. Анну Лабіш з лінії Гварапуава, Марію Конопацьку з Оутубро і Анну Брикайло з Віс. Машадо.

241. п. Марія Пузяк з Мірінь на 200 рс. міс. (зложила 2\$400 за 1 рік) і кличе на таку ж суму: п.п. Анну Лису і Татіяну Андрушів з л. Гварапуава і Марію Городинську з Віс. Машадо.

242. п. Антін Кельнер з Конз. Поль на 500 рс. міс. (зложив 6\$ за 1 рік) і кличе на таку ж суму: п.п. Василя Загребельного з Конзуль Поль, Стефана Кінаша і Петра Кельнера з Терасізми.

243. п. Михайло Козлінський з Марешаль Маллєт на 1\$ міс. (зложив 6\$ за 6 міс.) і кличе на таку ж суму: п.п. Михайла Солтівського, Петра Хому і Василя Козлінського — усіх з цеї оселі.

З Трес Баррас:

п.п. Антін Менсія 12\$ (6 міс.), Іван Задерецький 6\$ (6 міс.), Стефан Парамушак 2\$ (1 міс.), Ілля Ярема 2\$ (1 міс.), Ів. Корчак 2\$ (1 міс.), Василь Ковальчук 2\$ (1 міс.), Теодор Сеньків 1\$ (1 міс.), Василь Калатай 2\$ (1 міс.), Стефан Мартинович 2\$ (2 міс.), Михайло Колодій 12\$ (6 міс.). — Подав секретар філії У. С. в Браз. Іван Задерецький.

З Прудентополя:

п.п. Антін Кельнер з Конз. Поль 6\$ (1 рік), Катерина Соломон з Інсп. Карвальо 2\$400 (1 рік), Микола Літинський з Оутубро 6\$ (1 рік), Текля Михальчишин з Мірінь 2\$400 (1 рік), Марія Пузяк з Мірінь 2\$400 (1 рік), Микита Дутчак з Бара Гранде 6\$ (1 рік).

З Марешаль Маллєт:

п.п. Михайло Козлінський 6\$ (6 місяців), Микола Сембай 12\$ (1 рік), Анастазія Сембай 6\$ (1 рік).

Разом	156\$200
Було	1.940\$500
Заг. сума	2.096\$700.

На будову Студенського Дому у Відні, зложив п. Олекса Шеремета з Марешаль Маллєт 5\$. — З попередньою сумою разом 207\$500.

УКРАЇНСЬКА СПРАВА

Меморіал През. Е. Петрушевича на Лігу Народів. Др. Е. Петрушевич вініс до Ліги Народів обширний меморіал в справі лядських варварств у Сх. Галичині, домагаючися вислання міжнародної комісії до розслідування справи на місці і переведення ревізії рішення Ради амбасадорів з д. 14. марта п. р.

Текст меморіалу поламо в найблищому числі «Праці».

Галицьке правительство в Женеві. Президент Галицького правительства, др. Евгель Петрушевич, приїхав сюди разом з проф. М. Лозинським та експертом В. Степанківським. Тут відбувається з'їзд відпоручників поневолених Польщею народів, в якому галицькі Українці беруть визначну участь. Зібраний матеріал буде предложений Лізі Націй.

В Женеві під пору перебуває американський представник Колби, і з ним має бачитися Петрушевич. Колби лаго-

все пекло, в якому вже п'ять літ мучитися український народ, безсороно повернули другим кінцем звалючи їх на Митрополита, який за цілий час, передування у Львові ходячи й спінчи, бачив над собою штики польських бандитів, навіть на богослуження до церкви ходячи під опікою штиків. Чи можна придумати більш безсороно відвагу, чи можна уявити більш витерте чоло, як чоло скаженілих редакторів «Люду», це го «Люду» який з почуванням відрази мусівши брати в руки правдивий Поляк, який почуває себе дійсною людиною і дійсним християнином? Щож дивного, що сі нікчемні крамари словом Божим не завагаються сказати: добре зробили поспілаки, що найбільшого сівача католицизму замкнули? Найбільше ненавидів Христа Його апостол Юда. До ролі Юди зійшли польські місіонарі — і їм приходить вже не дивуватися нічому з того, що вони роблять і говорять. Пляма

його нескажених предків викормили своїм молоком. I неправдою є, що чисельні українські священики за приводом Митрополита, чи з інших мотивів в часі московської окупації Галичини перейшли на православе бо таких, що з політичних і матеріальних мотивів це зробили, почисливши на пальцях одної руки і ще не перечисливши усіх пальців, і ними були Лемки, які почувалися Москвалими. Натомість є правою, що сотки наших священиків за свою постійність і службу греко-католицькій церкві і народові замакували Сибіру; і є правою, що сотки польських відомих патріотів перенеслися тоді в гостину до царя на його вірних рабів, йдучи за показом царських наймитів Г. Сенкевича, Дмовського і др. I сьогодня з тих царських поспілаків рекрутуються польські міністри.

Ось-як виглядає правда, падри лазаристи! Та брешіть далі, бо ви без брехні

Маллєт на 1\$ міс. (зложив 6\$ за 6 міс.) і кличе на таку суму: п.п. Михайла Солтівського, Петра Хому і Василя Козлінського — усіх з цеї оселі.

244. п. Микола Сембай з Марешаль Маллєт на 1\$ міс. (зложив 12\$ за 1 рік).

245. п-н Анастазія Сембай з Марешаль Маллєт на 500 рс. міс. (зложила 6\$ за 1 рік).

246. п. Микита Дутчак з Бара Гранде на 500 рс. міс. (зложив 6\$ за 1 рік) і кличе на таку суму: п.п. Теодозія Патеригу, Миколу Сінкевича і Василя Бойка — усіх з Бара Гранде.

В Женеві під пору перебуває американський представник Колби, і з ним має бачитися Петрушевич. Колби лагодиться підняти справу Галчини на засіданні Ліги Націй.

Протести проти ляцького насильства над Митрополитом

Католики Литвини проти ляцького варварства. Висказують погорду ляцькому правительству за його варварське арештовання Митрополита Шептицького.

Литовський Союз Християнський передав нашій організації слідуючу заяву співчуття по причині дикого арештування ляцькими властями Митрополита Шептицького:

Дня 9-го вересня 1923-го Литовський Християнський Союз ухвалив висловити слова найглубшого співчуття і симпатії

кличуть. (*Підходить до Марії Розлуцької*). Пані... мамо... благословіть на щасливий поворот. (*Зворушені*), I не прокликайте, не лихословте. (*Цілує її в руку*).

МАРІЯ РОЗЛУЦЬКА (*пригортає його голову, цілує та крізь плач*): Бувайте здорові! Най Бог і Пречиста бережуть вас на кожному кроці. (*Плаче*).

ОСТАП (*підходить до Галі, яка плаче*). I ти, моя Галю, прощай! Не побивайся! — (*Голос затримується в його глотці*). Не плач, не сумуй. Я скоро вернуся. Бог не опустить нас, не кине. (*Цілує її в руку, а відтак пригортає до грудей, а відтак кличує*): До скорого побачення! — вибігає. Відзвивається друга строфа пісні. Обидві стоять хвилину, плачучи, врешті Галя кидаеться в обійми матери з криком: — Мамо! — Мати пригортає Галю, цілує її пристрасно в уста, в чоло, в очі і стогне: Галюсю!... Галюсю!... дитинко!...

Пісня віддається і серед цего спускається

ЗАВІСА.

ДІЯ III.

Чотири роки пізніше. Діється в хаті Безкоровайного. Звичайна селянська хата. З одного боку вхід, а з протилежного переход до другої кімнати, в якій живе Безкоровайний. Стіл, лава, кілька крісел. Скрізь слідна убогість. Галя споважніла, на лиці носить сліди перебутих моральних терпнів. Марія Розлуцька посивла.

СЦЕНА 1.

Марія Розлуцька і Галя.

(Галя похиlena над штвом біля столу. Марія Розлуцька вештається, пораючися біля печі).

ГАЛЯ (*перериває штве*). Чогось мені сьогодня шти не хочеться. Нічого не хочеться. Усе вже надоїло... Мамо! коли це все покінчиться? I чим воно покінчиться? (*Чути вистріли з крісів*). Знову ся стрілянина — знову! Ох, коли вже перестануть греміти сі кляті кріси і гармати — коли? Побожеволілю люде!...

МАРІЯ РОЗЛУЦЬКА. Цить, Галю, заспокійся! Це вже не сі вистріли, від яких душа завмірала; не ті, що нашу хату в руїну повернули і нас в комірне в отсю хатину старого Безкоровайного загнали. Це наші хлопці для забави пострілюють, Ляхів полохають. Тепер ми спокійні і безпечні. Минулася хуртовина, що більше чотирьох років шаліла; немає вже Австрії. Та й Ляхи по містах і по селах посмирніли. Ще тільки у Львові трохи пиндичаться, та й там мабуть скоро присмирніють. Кажеться, наші хлопці доброго завдають їм чосу...

(*Чути знову вистріли*).

ГАЛЯ (*зривається неспокійна, покидаючи штво*). Ні, не видержу! Боже, який ад, яке пекло!

МАРІЯ РОЗЛУЦЬКА. Але-ж заспокійся, доню! Що тобі? (*Підходить до Галі і пригортає тремтячу*). Боже, Боже! що з тебе сі літа зробили. (*Садовить її на лаві і сама біля неї сідає*). Може ти перепрацьовувшися? може це тобі так шкодить? Кинь, доню! кинь, дитино!

ГАЛЯ, Кажете, мамо, кинути? А хто-ж нам ложку страви дасть, коли не заробити? Xiba по жеbraneому хлібі ходити? Ой, мамо, мамо! Які мі бідні! I чому ми враз з татом не пішли з цого пекла? Чому нам прийшлося дожити сих жахливих днів? чому?

МАРІЯ РОЗЛУЦЬКА. Божа воля, доню, Не ми перші, не ми останні. Є бідніші нас, є більш замучені. Ох, які страхіття пережили ті онтам в німецьких Альпах за клятими дротами! Боже, аж лячно слухати, коли розказують.

(Чути вистріли).

ГАЛЯ (*зривається і хапається за серце*). I чого це я? Справді — чого-ж я так трівожуся? Що може статися гіршого над це, що вже за нами? A все таки... все таки не в силі переносити більше цеї стрілянини. Кождий вистріл немов поцілює мое серце; від кожного згуку, здається, він падає мертвим, холодним трупом.

МАРІЯ РОЗЛУЦЬКА. Пробіг, що з тобою? Відкиля сі уроєння? Атже його тут не має! Остапа немає і хто зна', де він?

ГАЛЯ. Правду кажете, мамо: хто зна', де він... Хто зна', чи його очі ще на сонце дивляться. (*Стогне*). Ох, ох, ох! (*Закриває очі руками і плаче без голосу, тільки тілом здрігає*).

МАРІЯ РОЗЛУЦЬКА. Що тобі, Галю? Стілько-ж їх вернулося — навіть такі, котрих давно покінчили вважали. I Остап вернеться. Щось у моїй душі говорить: він вернеться, він певно вернеться. I він вернеться, я можу на це присягнути. A тоді... Тоді вся наша скрута минеться. Ох, коби скоріше дожити! Коби вже раз покінчти з тими днями страшними!

ГАЛЯ. (не чуючи нічого, сама до себе). Вже два роки — ні вітру, ні хвилі... Як погнали його сердечного у сю Росію безмежну, так і запропастився у ній як той відорваний листок трепети на безкрайах моря. Ні вітру, ні хвилі... Ох, Остапе, Остапе! Чи дивляється ще твої ласкаві, твої добрі очі на цей світ, що в димах людської жорстокості потонув? Чи згадуєш ти у твоїй безрадісній самотині сю, що вже всі сльози за тобою виплакала? Чи кленеш ти сих нелюдів, розлучників так, як я їх кождої хвилини проклинаю?

(Чути вистріли. Галя здрігається, а далі сміється сухо).

(Далі буде).

браттям Українцям з причини увязнення польським правителством їхнього великого вожда і князя Церкви, Митрополита Шептицького. Рівночасно за сей нікчемний поступок Литовський Християнський Союз висказує своє обурення і найглубшу погорду польському правительству.

С. Байорюнас, предс.,

П. Янелюпас, генеральний писар,

К. Відіканас, член пресової комісії.

Західно-Українське Товариство Ліги Націй, член Міжнародної Унії Товариства Ліги Націй, внесло меморіал до Союзу Народів у Женеві у справі насильного обмеження прав особистої свободи пайвісшого достойника української греко-католицької церкви Митрополита Андрія графа Шептицького й заборонювання Українцям Східної Галичини повороту до рідного краю зі сторони Польщі.

Уваїнське священство висилає з реколекцій протест до Риму. Українське католицьке священство, (друга група) зібране на реколекціях в місті Езбурі Парк, Н. Дж. виславло до Риму протестаційну телеграму проти арештування Митрополита Ляхами.

Край і арештування Митрополита. По цілім нашім краю читаемо в переміськім «Українськім Голосі» по всіх церквах відбуваються богослужіння з виставленнем Найсвятіших Таїн за здоровле Митрополита Андрея. Нарід покидає працю в полі і спішується до церкви, святкувати цей день. В доказ любові і привезання до Митрополита збирається по всім краю обильні жертви на вищі українські школи в Галичині.

Укр. духовенство в Шв. Америці. В ньюорськім польськім «Курер Народові» читаем у редакційній замітці слідуюче:

«По причині арештування греко-католицького Митрополита Львова, графа Шептицького, Українська Ліга Американських Горожан уладжує завтра велику маніфестацію проти Польщі. Церкви мають бути приbrane жалобою а в парофійних салах відбудуться протестаційні мітинги. Має вислатися до Вашингтону революції сего самого рода, як іх вислано, коли Шептицького арештували Москалі».

рі", до самого президента республіки, Його Ексц. А. Бернардеса з Родиною! Публика розоружена єдиною в світі свою мельодією і глибиною почувань українською піснею, попадала прямо в шал, якого виразом були оглушуючі і невмовлюючі оплески з окриками: Bis! (Повторити!), або раз-рещена чудовими гармонійними нюансами, замикала очі і, колишучись в такт пісні, так сказати б, забувалася до тої міри, що по концерті не хотіла з крісл вставати; в багатьох бачилося на очах слізози — так, слізози благородної бразилійської душі, яка — як пише великий тутешній поет Gastão Penalva в своїй пречудовій статті (в «Jornal do Brasil») п. з. «A alma ukraina» — „хоча не вміє співати, та за те уміє відчувати, оцінювати і признати". Загалом сказавши, такої статі признання і похвал прямо балвохвальчих для артизму, ба щей для артизму народу, який у перве бачиться й пізнається — я ще досі ніде не бачив, ні не читав. Великан бразилійської поезії називає наших співаків „стадком спохованіх варварами птичок", які розлетілися, щоб вищебетати перед світом свій біль і свою тугу; 39 співаків — це „39 словейків в чудово замасних кліточках", які на магічний знак мистця Кошица „втворюють святі фірточки сердець і співають, поривають товпу" і самого поета „підносять в найвисіші вижини скінченої ніжності і духовості". „Я сам — каже цей поет — залинув враз із цею чаруючою піснею Українців, десь, кудись, у якісь за-світи і на віть сам не знаю в якусь загороду Краси і Мрії, якої я ніколи не хотів опустити!" Я чув, що терплю їхнім терпіннем, болю їхнім болем" і т. д. і кінчить так: „Щож би це було? Як-раз ми находилися в дні 21 бересня. В цій годині наставала весна."

Так само пише в осібній статті п. з. «Oscos ucranianos» в тім-же журналі найбільший мистець слова бразилійського, Soeiro Netto, який каже, що „навіть не знав, як мав слухати" цього хору, „чи з отвертими очима, подивляючи чудову укр. ношу", чи, „заплюшивши очі, мріяти до схочу про ясні світи, із розсипаними в повітря гармоніями, де з повівами леготу улетучуються запахи весняних степів." І цей великан висказує свій біль з приводу поновного захоплення України, яку називає „шебетушкою снігів" і т. п.

„Співай, — каже він на кінці — розсипай по світі мельодії своїх синів, Україно! Можливо, що видреш із людських серць, які так порушуєш, те, чого не вспіли ще вирвати слізи твоїх жінок — матерій і кров твоїх героїв. Співай, щоб тобі дали волю, як співають убогі, просячи куска хліба. Співай, заполонюча Україно! Співай щебетушкою снігів! Прийде день весни, якої очікуєш!" ...

А критика? Ах, про се годі й писати; а вже не критика, а один великий, друг-

чинку, хочби прийшло і в крові немовлять тую жажду власити.

Ся месть, се дитя ширішої любові Краю, се жажда і без надії надіятись і без надії боротись, се бажання: „і дай нам силу по геройськи вмерти". Се одинска надія, щоб хоч якнебудь кінець неволі поклести.

Під диханням того чуття написані, читатимеш ті так гарні листи: жінки емігранта, чи сироти, чи інваліда і знов жінки вітка ча; далі лист синка та віткача до сина. А всі вони такі сумні, так серцем душою потрясають, так завстижують нас, як можем ми сини тої ж нації сидіти, склавши руки й не приложити хоч пальця до віднови Вітчини!

Не беруся, не можу тут усього переповісти, усі почування автора виявити, бо се за велике для мене діло, на се не час нині не пора. Я лиш хотівби очі ваші, Земляки мої — бразилійські Українці, отворити, щоб бачили ви що книжку, на якій вчити вам треба себе та дітей своїх, як любити се, що ми на час знову стратили; як стратили своє життя, життя народу свого, свободу свою, свою Державу! Треба читати вам її, сю книжечку щоб пізнати українську душу, чим вона жила, що переболіла, чим нині живе, які надії єще має. З книжки цеї вчитися нам треба жити, нам, що і не бачили самі тих днів, не бачили щастя, відтак днів горя страчених надій.

Хай книжка „За Честь і Волю" букваром настане; на ній хай вчаться діти разом з буквами пізнати те, що найдорозшим нам повинно бути! Нехай ся книжечка потясе, до памяти приведе весь наш український загал у Бразилії, нехай подасть нам нові загадки, нові надії, мрії; нехай навчить любити стражену Вітчину Україну. Бо тут одні мов сплять, мов померли, мов труп зимним, байдужним оком глядять на ті найдорозші нам речі — особи. Їх серце не болить, що ті, що грудьми своїми захищали нашу любов Вітчину-Україну, нині одні вже мертві, інших вязніть Ляхи, інші каліками, а діти їх бездомними сиротами. Однако їм. Є і такі, що відважаться ще й каміннем кинути на них, що краще роблять, чим вони, або на них, що очі хотять отворити їм! Чи може каменем кинете і на того, що серцем, слізми ту книжечку вам списав? Шо мов останню свою надію, надію України у живе слово поклав? Нехай! Кидайте! Вонаж, ті пісні, однако підуть у нарід, може заглянути до серця і тих, що зимні тверді мов скала!

Без того і надія вже вся пройшла, якщо сліз тих, слова того ми не пошануєм, відкінem і дамо доказ своєї негідності, своєї злоби, дамо доказ, що ми вже звиродніли сини цеї скрівавленої, великої, української сім'ї!

Тому йди, небого, сирото на скитальні зроджені, від хати до хати, зі своїм плачом, молитвою, жалюми, з твоїми почуваннями, надіями, бажаннями! Нехай Твої пісні вищебетати їх

3 Бразилії.

Для втихомирення в Río Grande Архієпископ Октавіано з Альбукерке вислав до президента Боржес де Медейрос — як подає «A União» з д. 11. ц. м. — слідуючу телеграму:

«Ми все зберігали приязнь з пошаною і люблячи понад усе землю нашої колиски, іменем моєї релігії, яка наказує любити близького як себе самого, іменем філозофії Ваші. Екцеленці, яка вчить любити близького більше себе, відкликається до Вашого патріотизму, щоб Ви покінчили з революцією, яка крівавить найдорозшу ріо-гранденську землю.

Я не входжу в права, чиї вони не були, а які я поважаю, однаке прошу В. Е., щоб Ви пагадали, що цісарі Д. Педро I і Д. Педро II, президент Республіки Деодоро, Ваш бесмертний вчитель Жуліо Кастильос, воліли пожертвувати права вважаючи, що вони не можуть погодитися з їх обороною, будуть приводом до революції.

І тому прошу, молю і благаю шанованого друга зробити все, від чого є залежне втихомирення краю. Щирі обійми і бажання Вам вічної і поєної щасливості. Сьогодня посилаю таку саму просьбу Екцеленці п. Др-ови Ассіз Бразіл.

— Телеграма до п. Др. Ассіз Бразіл є слідуючого змісту:

«Кінту телеграму до Ексц. п. Президента Стану Río Grande до Сул, Дра Боржес де Медейрос, прохаючи його втихомирити наш славний, тепер опустошений Стан.

Відклікається також як Ваш земляк, почитатель Ваших визначних патріотичних заслуг, щоб Ви зволили зробити все можливе, щоби покінчти революцію так, щоб бравий нарід гавчів безпрова-лючно учійов в нормальне життя, бо продовжуючи революцію, ми зможемо добути мир, дначе мир похожий на мир варшавський, від якого хай боронить нас Бог. Поздоровлення і заяві пошани.»

Для нас сі телеграми цікаві тим, що вже і церковна влада починає вмішуватися у скандалну історію Río Grande, і тим, що вже й у Бразилії починає свигати розуміння вартости цілого польського народу. Поляки

фінських салах відбудуться протестаційні мітинги. Має вислатися до Вашингтона резолюції цього самого рода, як іх висилано, коли Шептицького арештували Москалі».

Не вмре Україна!

(Письмо з Rio).

По славетній і по вічні віки засморожено-памятній візиті польського Львуфа, про що доніс я ред. „Праці“ попередно — Rio де Жанейро мало нагоду перший раз у своєму життю гостити славний на весь світ український хор під управою п. Ал. Кошица. І як величезна ріжниця в тих двох гостинах! Якож глибока і непроглядна пропасть в принятю і оцінці гостей!

Бразилійці — це в ґрунті річи справді шляхотний народ, який відважно і без намислу стає завше по стороні слабшого. Перед світовою війною став по стороні Франції — против німецького імперіалізму. Переконавшись нині, що німецький імперіалізм був зером супроти нинішнього кровожадного імперіалізму французького — весь бразилійський народ із своїми журналами на чолі є нині пристив Франції. Те саме було з Польщею. Першим, який горячо побивався з д'пломатичною трибуни за Польщею, був великий Руй Барбоза і першою державою, яка признала Польщу, була Бразилія. Та нині, та сама Бразилія, читаючи в журналах освідомлюючі статі про Польшу й Україну — перехилується явно й цілком широко на нашу сторону. Редакція великого дневника »Correio da Manhã« вже кілька разів показала двері польському бамбусадорові, „грабійому“ Прушинському, який приходив просити її, щоб викинула з гурту своїх співробітників цего якогось проклятого, Ossep-a Stefanovetch-a, що так безцеремонно драпає польську „шляхотну“ душу — та дарма! Польська „свіньо-чловечка“ душа „драпається“, Богу дякувати, тим самим „бандитою“ вже й по других великих бразилійських журналах, які (особливо опозиційні) кладуть Польщу своєму урядови як відстрашаючий примір нахальства, розбою, партійних роздорів та загалом політичного безголовя.

Не дивно отже, що коли по 107 днях „длугіх і ценжкіх церпень“ приповз врешті на Гванабару польський „Львуф“ — Бразилія реготалися із цого „цуду“ і регочуться до нині, дезінфекціонуючи чим мога одіннє й тіло по звидженню „польських“ виробів суконних, крадених у Німців (а крадене усьо, почавши від „вокренту“, а скінчивши на його назві!), купи сміття, міліар дів блощиць та „ріпиці“ по ногах, руках, і карках польських „майтків“. Але коли завитаз тут український хор — о, якож нагло змінилося часне обличчя Бразилійців! Як же широко і сердечно приймали ї! Як горячо і з яким одушевленням оплескували їх, усі, від найнишого робітника на „галіней-

кинем і дамо доказ своєї негідності, своєї злоби, дамо доказ, що ми вже звиродніли сини цеї скрівавленої, великої, української сімї! ...

А критика? Ах, про се годі й писати; це вже не критика, а один великий, другий хор похвального імпу в честь наших співаків та української душі! Ні одного „але“, ні одної уваги! Навіть приватні гуртки публіки, музики, співаки і знатоки виражуються про нас з найвищими похвалами і симпатією. Журнали так високо культурного народу, як Німці, визивають своїх співаків і дірігентів, щоб йшли гуртами на українські концерти і від нас училися.

Оце я вам, дорогі земляки, доношу, як нас трактують і що про нас думають і пишуть чужі люди. У слідуючій статті побалакаємо з „иншої бочки“. (Д. буде)

Той Сам.

За честь і волю.

Нова нам книжка: „За Честь і Волю“. Кінцевка повніська стихів-пісень з під пера професора Карманського, який від двох вже літ серед нас живе, працює. Що душа українська останніми роками пережила, скільки переболіла, які святі, високі гадки унутрі своїм пестила, які відважні надії у собі лепіяла — все а все те там читати можна.

„За Честь і Волю“ се вірне зеркало українського духа, духа сильного, що че погинається під напором виху зліднів, духа що хоч придбавлений тягаром злощасних фактів не піддається, а всіх сил добуває, не лиш щоб сам піднявся високо, але і щоб за собою пірвати усіх своїх.

„За Честь і Волю“ се історія нашої нещасної доби. В книжці читатимеш про тій чудові-гарні дні 1918 року, коли Народ зірвався до нового життя, життя свободного, життя на волі; там вичитаєш, скілько та які жертви треба було покласти у съому змаганню на жертвівнику Вітчини; як мати-вдова охочо, хоч з серцем роздертим дає Вітчині сина-одинака, як жена мужа свого, як тисячі клали на той жертвівник радо все: „майно, життя і кров“. Списані там усі спомини нещасного літа 1919, розгром нашої геройської Армії під напором можних світа съого. А який сумний, болючий той відступ війська за Збруч! Там найдеш чудове чутте душі віри в Бога; у „Отче-наш-ї“ лине душа поета народу перед маєstat Божий і Йому до стіп почуття серця кладе.

Не дивуйся, коли у дальших віршах являється зломаною душа наша; як під ударом страшної долі, під впливом варварською злобою пянного тирана Ляха, вона хапається останньої дошки, останньої зброї, хапається мести.

Не єсть се месть грізна, що пливе із здичілого серця, що не знає милости навіть для невигнаних, що жадна влади не знає спо-

кинем і дамо доказ своєї негідності, своєї злоби, дамо доказ, що ми вже звиродніли сини цеї скрівавленої, великої, української сімї!

Тому йди, небого, сирото на скитальстві зроджена, від хати до хати, зі своїм плачом, молитвою, жалюми, з твоїми почуваннями, надіями, бажаннями! Нехай Твої пісні загомонять між нами, нехай вчаться іх діти, нехай співають їх дівчата у торжества родинні й народні; нехай увійдуть вони у іхню кістку і кров, щоб молоде покоління засорило своїх батьків, які лиши знали крамолу, сварні, братню ненависть і навіть зраду.

Нехай дрожить наш ворог-Лях, бачучи що тут виростає племя нове, яке у слушний час покаже словом і діло і що є, живе, що є „Не змерла Україна“!

о. О. Ананевич.

мир варшавський, від якого хай боронить нас Бог. Поздоровлення і заяви пошани!»

Для нас сі телеграми щікаві тим, що вже і церковна влада починає вмішуватися у скандалну історію Rio Grande, і тим, що вже й у Бразилії починає свигати розумінне вартости цілої польської «держави» — дарма, що Поляки висилуються всіми способами, щоб цого пізнання до Бразилії не допустити, клеветучи, хвалючися стягаючи «Львуф» на показ, пускаючи тумана, та радше самим собі, як чужим людям. І вже не далека ся хвиля, що брехня Польщі розвіється і світ в покаянню почне направу злонину, який заподіяно українському народові. Тільки не падати духом, працювати, виповнювати свій обовязок Українців, не скупитися з допомогою тим, що не унивають в боротьбі за нашу світу справу.

— Воєнний міністер розпочав свою поїздку по Південній Бразилії. Говорять що ціль його поїздки це втихомирення Rio Grande до Суль. Коли не вдалося Йому довести до порозуміння, тоді він дістане повноважності федерального посередника і перенесе гарнізони з Парани і С. Павльо до Rio Grande, щоб звільнити гамошні федеральні військові частини і, як буде треба, силово довести до миру.

Зі світа.

НІМЕЧЧИНА. У Солінген 10.000-чна юрба кинулася на склади і виграбувала їх. При тому були жертви в людях. У Майнц памагалися сепаратисти заняти ратуш, та поліція відперла їх. У Гельзенкірхен заворушення, що тривали кілька днів, накоїли великанської шкоди і довели до чисельних жертв у ранених. Теже мало місце в Мінген і Гардт. В Ляйпцигу склепарі, боячися грабувань роздали споживчі продукти даром. У Дісельдорфі заворушення не переводяться.

Кореспондент парижської газети »Re-tit Parisien« пише з Берліна, що політичний хаос в Німеччині досягнув своєго вершка, приписуючи вину повній розбіжності між партіями і відсутності здібних провідників. Він кінчить допись словами: «Сьогодні в Німеччині все находитися в руху, в стані пливкості, до добра, чи зла — це викажуть найближні дні».

Після завзятої дискусії 316 голосами призначив парламент Штреземанові дикторські уповноваження. Комуністи з цеї причини хотять проголосити загальний страйк.

ПОЛЬЩА. В польській частині Гор. Шлезьку вибух загальний страйк.

Д. 13. п. м. у Варшаві в цитаделі ви-

, „Шізні Іванів“. Львівське «Діло» подає таку відомість:

«В економічних і політичних колах Європи обговорюється справа емігрантів до Бразилії. Південні області Бразилії надаються до широко закроеної кольонізації. В першу чергу зацікавилася Бразилією — Німеччина, Австрія, Італія, Чехія. Чехи вистали вже 60 тисяч безробітних словаків».

Читаєш сю вістку і починаєш думати: І що чекає наших «цізних Іванів», коли ся навала голодних віллетися на землі Парани і Санта Катаріни? Де поліється тоді ціла громада дорастаючого нашого покоління, яке вже тепер дуситься на тих нужденних шакрах, котрі з кожним роком приносять скрупіші плоди? Нові емігранти захочуть усі доступні землі, відотнуть нас із земель, які можна ще кольонізувати і толі — тоді прийдеться нещасних дітей в найми пус-

На маргінесі.

„Шізні Іванів“. Львівське «Діло» подає таку відомість:

«В економічних і політичних колах Європи обговорюється справа емігрантів до Бразилії. Південні області Бразилії надаються до широко закроеної кольонізації. В першу чергу зацікавилася Бразилією — Німеччина, Австрія, Італія, Чехія. Чехи вистали вже 60 тисяч безробітних словаків».

Читаєш сю вістку і починаєш думати: І що чекає наших «цізних Іванів», коли ся навала голодних віллетися на землі Парани і Санта Катаріни? Де поліється тоді ціла громада дорастаючого нашого покоління, яке вже тепер дуситься на тих нужденних шакрах, котрі з кожним роком приносять скрупіші плоди? Нові емігранти захочуть усі доступні землі, відотнуть нас із земель, які можна ще кольонізувати і толі — тоді прийдеться нещасних дітей в найми пус-

кати. І як будуть сі діти проклинати батьків, що не уміли думати й дивитися далі ніж на кінчик свого носа, та не уміли забезпечити їх перед нуждою й яєбрацтвом!

А всему тому намагався У Союз зарадити, основуючи Земельний Банк, який мав на меті: експонувати землі поки ще час. Та мутреці висміяли наш почин.

Ой будете ви съм'ятися, коли прийдеться платити за шакер по 10 і більше контів! Тоді съм'ятися буде хто інший...

Зворушуюча ширість куритибських польських газет. — «Челі клямства і бредне».

За 1\$ платиться 62.300 поль. марок. (Ліви «Люд» з 6. ц. м.).

Перед тижнем платилося 35.000. Баче минуло і тижня, як «Газета поль. в Бразилії» занотувала за 1\$ — 92.500 поль. марок. Осьтак виглядає стабілізація польської валюти! А може це «Львуф» навіз таку силу польських «гротей», і так обнизив їх вартість?

— «Поляки ніколи не визначалися союзістю і охотою в пляченню податків. Навіть можна сказати, що «Ржечополіта» згинула в наслідок не плачення податків». («Газета польська в Бразилії» з д. 6. ц. м.).

Не маємо до цеї сповіди додати нічого — Ред.

— «Великий вже час дати докази, що **дар який Польща отримала** з при- суду історії (читай Франції. Ред.) у виді доступу до моря, зможемо втримати й відповідно використати». (Там же).

Тож коментарі зайві. — Ред.

— «Газета Польська в Бразилії» з д. 6. ц. м. доносить, що Ліга Народів відкинула домагання Польщі скинути з себе обовязок платити на утримання Ліги Народів (котрій Польща завдячує Вільню, Гор. Шлеськ і др.).

Редакція додає до цого таку замітку: «П. Ашкенази (представник Польщі на Лігу Народів, жидок) робив на Лідзі Народів приречення, що польський уряд заплатить рати не тільки за себе, а і за другі держави, а сьогодні за цого пана мусить соромитися цілий народ — а жидки тішаться».

Ось, бачите, які то Поляки щедрі на слова і якою дорогою добували рекламу про «потенг'у» Польщі. Погоді, нороді!

тою польською в Бразилії» про «Львуф», що «на твім покладзі чууцьсен як в Польсьце», бо на ньому від морської хороби рве чоловіка так, як в польській «ржечиполітей» від смороду, нехарства й безладдя.

Але ми не повіримо «Люд'ови», який пише, що тепер «зникнуть посередники, які на нашій нужді і скітальстві зарабляли», певні того, що в цілій Польщі не найдеться юдин бідака, який навіть задармо хотів быті на польському трансатлантику, що їхав з Європи до Rio 6 місяців, заедно «комісіонцем» жагле в буд криштале», бо кожному й нуждареви житте наймилішее. І не віримо ширости запрошення «Люду»: «Пшибивайце як найченсдей!», як не вірить в нього «Люд», котрій знає, що «Льгуф», хочби не спочивав ні дня, потребує на одну дорогу з поворотом більше одного року. А врешті блямажу з «Львуф'ом» стане паранським польським патріотам що найменше на три роки.

— Польща має щастя!

Великий польський скарб, луже великий! і тому тяжко його цильнувати і дивитися, як він гнаний довгами зростає.

Побуде один міністер при польськім скарбі — і піде. Побуде другий — і піде. Так в безконечність.

Найліпший був міністер скарбу в Польщі, Лінде. «Аж він!» казали Поляки «виратує Польщу». Показалося, що ні. Якого уратував, то себе від дальшого сміху, стиду і ганьби.

На його місце прийшов Кухарські. Поляки кажуть, що «аж він спасе Польщу». Чи так, як Лінде і його попередники?

Видиться, що так, бо як чути, то цей Кухарські смішний чоловік. Він не дбає за сміх з него, а дбає, щоб цей сміх вийшов йому на користь. А Польща? Нехай сама з себе сміється.

Поживемо, то побачимо, чи так буде. Коли кого з Поляків Польща хоче осміяти, з'огидити, цого робить міністром скарбу. Це сталося з Ліндем і з його попередниками. Та вже не втне цого з Кухарським. Цей їй наварить...

Мас Польща щастя!

УЖЕ прийшли замовлені Просвітою Секцією підручники шкільні і можна їх замовляти у Ред. «Праці» по ціні:

1. С. Черкасенко: Буквар — 1\$400 (вже вичерпаній).
2. А. Крушельницький: Друга Читанка — 2\$600
3. А. Крушельницький: Третя Читанка — 3\$500.

Пошукується учителя, Українця, що знає українську і португалську мову. Зголосення слати на адресу:
Antonio Mensia, Tres Barras — S. Catharina.

Купуйте насіннє!

Михайло Іванків

одер-
жав
новий транспорт найлучшого АМЕРИКА-
СЬКОГО НАСІННЯ, яке як раз вдається
найкраще в нашім бразилійським підсолню

яке продає по ціні 150 реєсів за пачку.
ПРИГЛЯНЬ-
ТЕСЯ ДОВРЕ-
НА ПОМИЩЕ-
НУ ТУТ МАР-
КУ; така марка
находиться на
кождій пачці і такої марки дома-
гайтесь завсіді у ваших продав-
ців, бо лише такої марки насіння є
найвлучше і до 3 днів кільчиться.

Крім цого поручаю рівною по
дуже знижений ціні великий склад
ріжнобарвної та найдобірнішої
матерії, готових убрани, капелюхів,
обуви, машин до шиття, кухонного
начиня, і много інших дрібних та
найпотребніших речей.

Також одинокий в Парані склад
АТРАМЕНТУ до писання. Цей ат-
рамент урядом патентований і уз-
наний за найлучший. Оден кружо-
чок на 2 фляшочки коштує 250 рс.

Для перепродуючих 100 процентів опуску. Приходіть і переконайтесь!

З правдивим поважанням

Михайло Іванків

КРАВЕЦЬКА РОБІТНЯ «SÃO JOSÉ»

Володимира Кульчицького

В ПОНТА ГРОССА

Виконує всі роботи як найкраще з спеціальним узглядненiem системи «Talho elegante». Убрання після міри, як: військові уніформи, одяги колегіяльні, спортивні, ловецькі.

Для духовників: ряси, римські капи, нагортки, пояси, берети і др.

Пишіть на адресу:

WALDEMIRO KULCZYCKI — Rua Pinheiro Machado, 66 (em frente do Collegio São Luiz). — Est. do Paraná — Ponta Grossa.

НАЙБІЛЬША УКРАЇНСЬКА ТОРГОВЛЯ В МІСТІ IPATI

В КОЗАКЕВИЧА

Оголошення.

родів приречення, що польські у заплатити рати не тільки за себе, а і за другі держави, а сьогодні за цого пана мусить соромитися цілий народ — а жidки тішаться».

Ось, бачите, які то Поляки щедрі на слова і якою дорогою добували рекламу про «потенг'у» Польщі. Поводі, поводі, блахман розплівиться.

— «Люд» з д. 9. ц. м. подає сенсаційну інформацію п. Т. Дембіцького, з якої довідуємося, що славетний «Львіф» іхав з останнього європейського порту до Кал Верде (дорогу шістьох днів) ні менше, ні більше — тільки чотири тижні. А далі довідуємося, що «погоду ми мали переважно добру», і що при сій погоді польський «трансатлантик» колисався «дуже», вода змінила вливалася на палубу великанів, який був все такий похилений, що на столі не могла втриматися книжка і тарелі при обіді приходилися все тримати в руках.

А «Газета Поль. в Браз.» з д. 10 ц. м. пише: «Ані то збудований з сталі великан, ані торговельний парохід. тільки звичайний вітрильник». (Гепер нам зрозуміло, чому він цілу дорогу «купав вітрила» у воді, як писав славний «поет» з «Люду», і бачимо, що ми зробили кривду «поетові», посміхаючися з нього).

А врешті «Світ» з д. 9. ц. м. подає такі цінні відомості про «польські фльоти Львіф едини». «Львіф, шкільній корабель, тримаштова барка з моторами, 1600 тонів, Збудований 1864 р.»

1600 тонів! Господи, що за великан! Такими великими в Паранагі возять банани по прибережку. І ми не помилилися дуже, коли віднесли його уродини до часів відкриття Бразилії. Старушок...

Попри сю «славу польської фльоти» польська «потенг» має ще інших 10 трансатлантических, які разом з «Львіфом» мають поємності аж на 11.000 тонн, себто тільки, що пересічний трансатлантик один. І чи не мав раці «людовий» поет кричати «во все усішаніс»: «Польські фльоти застеми велики? Ей богу, не брехав, куме! — І нам не лишається си ніщо інше, як з тим безсмертним «поетом» кричати: «Нех живе польська фльота!»

І приходить скажати словами нашої проповідки: «Пішла баба на оріхи, назбирала шири міху. В кождім міху по оріху — наростила баба сміху». А якже!

І приходить сконстатувати з «Газе-

Кухарекім. Цей ій наварить...

Має Польща щастя!

Оголошення.

Календар „Праці“ Вже друкується і небавком появиться в розпродажі.

НА РІК 1924

Сьогорічний календар визначається добром інформаційного, навчаючого і літературного матеріалу і зможе вдоволити найбільш виагливого читача.

Наклад з огляду на дорожнечу паперу і друкарського матеріалу невеликий і тряба спішитися з замовленням, щоб так, як в минулому році не прийшлося деяким лишитися без нього. Ціна Календаря з відомих причин буде виносити о одного мільрейса більше, як у попередніх роках.

ЗАМОВЛЯЙТЕ СТАМПІЛІ ДЛЯ ФІЛІЙ У. СОЮЗА. У редактора „Праці“ находяться стампілі (печатки) для філій У. С. в Бразилії і замовляти їх можна по ціні 11\$ з поштовою пересилкою включно.

ЗЕМЛЯ НА ПРОДАЖ.

На бувшій мілітарній кольонії Шопінь, над Ігвассу, що віддалена від Гварапуави на 21 мілю, єсть до продажі великий, вже розмірений комплекс землі для наших поселенців, які знайдуть там своїх братів Украйнців, мешкаючих на Шопінь вже 12 років. Земля дуже добре надається на всі роди збіжжя, і герва матте і канна. Зголосувати до п. José Franquelim de Oliveira em Chopim, cor. Mangueirinha, via Guarapuava. 26—17

Найбільший український склеп

Івана Стодільного

на кольонії Іраті

має на складі великий вибір капелюхів і господарських знарядів, начине кухонне і столове, товари споживчі і напитки країві та заграницяні. Продажа по найнижчих цінах. Купує всі продукти кольоніяльні.

ЕКСПЕДИЦІЙНИЙ ДІМ

Сильвестра Доняка

Всякі експедиційні товарів, що переходятя через Іраті, відбираю зі стації і пересилаю на місце призначення за умірковане винагородження.

Сильвестр Доняк, Іраті.

НАЙБІЛЬША УКРАЇНСЬКА ТОРГОВЛЯ В МІСТІ ІРАТИ

В. КОЗАКЕВИЧА

ПОСІДАЄ НА СКЛАДІ великий вибір ріжнородної матерії, каземіри, пал, понші (плащи), готові убрани, капелюхи; знаряди рільничі і господарські, начине кухонне і столове, товари споживчі, напитки країві і заграницяні, ріжнородні діточі забавки і проче, що тільки входить в обсяг купецтва.

КУПУЄ пшеницю, жито, ячмінь, кукурузу, фасолю, горох, герву-матте, шкіри, віск, масло, яйця і інші продукти кольоніяльні.

Wlademiro Kozakevych

Iraty

— Адреса тлгр.: «Kozak» — Paraná

ВЕВАМ АС СЕРВЕЈАС ДА

ATLANTICA

CAIXA
POSTAL
246.

TELE-
PHONE
454.

MARCA REGISTR.

Atlantica

Luzitana

Curitibana — Porter

ВЖЕ ПРОБУВАЛИСТЬ ПРОДУКТА
ПИВОВАРНІ АТЛАНТИКИ Т. А. (ул.
Ігвассу — Куритиба)???

ПИВА

ЯСНІ: Атлантика, Лузитана, Гамбурго, Куритиба, Паранаенсе; ТЕМНІ: Мюнхен, Кульмбах, Демократа, Портр.

НАПИТКИ:

Атланта, Більц, Вода Столова, Женжібре; ГАЗОЗИ: з Цитрини, Абакаші, Мадін, Помаранч, Содова вода.

Панове Хлібороби! Купуємо кожудо скількість ячменю і платимо найлучші ціни! Роздаємо також насінє ячменю за контрактом і продаємо вибране насінє ячменю.

Сухі дріжджі Атлантики є найлучші і економічні.

Одинокий склад нашої пивоварні у Прудентополі в домі п. М. Козловського.

Cervejaria „Cruzeiro“

Одна з першорядних пивоварень в Куритибі — поруч з Вп. пп. Купцям з провінції пиво власного виробу по найдешевших цінах, як: «Cruzeiro», «Pilsen», «Pomba», «Escurinha» і інше.

КУПУЄ до власної солодівлі ЯЧМИНЬ у ріжній скількості і платить найвищу ціну.

CURITYBA — Caixa Postal 180